Ed. **277. Frumvarp**

til laga um samþyktir um stofnun eftirlits- og fóðurbirgðafjelaga.

Flutningsmaður: Guðjón Guðlaugsson.

1. gr.

Heimilt er sýslunefndum að gera samþyktir fyrir eitt eða fleiri sveitarfjelög i sameiningu um eftirlits- og fóðurbirgðafjelög fyrir einn eða fleiri hreppa sýslunnar.

2. gr.

Nú vilja menn koma á samþykt fyrir eftirlits- og fóðurbirgðafjelag í sínu sveitarfjelagi, og skulu þeir þá semja uppkast til samþyktarinnar og gera það öllum hlutaðeigendum kunnugt. Sendist það svo sýslunefnd, er semur frumvarp til samþyktar. Skal svo með nægum fyrirvara kvatt til fundar í hreppi þeim, sem samþyktin er gerð fyrir.

Atkvæðisrjett á þeim fundi eiga allir þeir, sem búfjenað eiga eða hafa á fóðrum. Sýslunefnd tiltekur fundarstað, en oddviti hennar eða sá, er nefndin hefir kosið til þess, boðar fundinn með nægum fyrirvara og stjórnar honum.

3. gr.

Á fundi þeim, sem getur um í 2. gr., leggur fundarstjóri fram frumvarp það til samþyktar, sem sýslunefndin hefir samið. Fallist fundurinn á frumvarpið óbreytt með $^2/_3$ greiddra atkvæða, sendir sýslumaður það stjórnarráðinu til staðfestingar. Eins fer um frumvarpið, þótt fundurinn geri við það breytingar, ef þær eru samþyktar með $^2/_3$ atkvæða og sýslunefnd fellst á þær. En vilji sýslunefnd ekki fallast á breytingartillögurnar, sem fundurinn hefir gert, skal kveðja til nýs fundar. Fallist þá fundurinn á frumvarp sýslunefndar óbreytt með $^2/_3$ atkvæða, fer um það sem fyr segir.

Frumvarp til samþyktar, sem hefir ekki náð $^2/_3$ atkvæða á samþyktarfundi, er fallið, og má ekki bera það upp af nýju í sýslunefndinni fyr en á næsta aðalfundi hennar.

4. gr.

Nú er samþykt gerð eins og fyrir er mælt og send stjórnarráðinu til staðfestingar. Virðist stjórnarráðinu hún koma í bága við grundvallarreglur laga eða rjett manna, er samþyktin endursend án staðfestingar. Fylgja henni þá synjunarástæður stjórnarráðsins. Að öðrum kosti staðfestir stjórnarráðið samþyktina, skipar fyrir um birting hennar og tiltekur, hve nær hún öðlast gildi.

Gildir hún upp frá því fyrir alla þá, er í þeirri sveit eða sveitum búa, er hún nær yfir.

Samþykt, er stjórnarráðið hefir staðfest, má eigi breyta á annan hátt en hún var stofnuð.

5. gr.

Í samþyktum þessum skulu vera tekin fram öll þau aðalatriði, sem stjórn Búnaðarfjelags Íslands setur sem grundvallaratriði samþyktanna, svo sem um stjórn fóðurbirgðafjelaganna, tóðurmatið, fóðrunina, útvegun aukafóðurs, fjársamlög til fjelagsþarfa, verðlaunaveitingar, bókhald, skýrslugerð og fleira, enda skal stjórn Búnaðarfjelagsins semja frumvarp til samþyktar handa sveitarfjelögum, er stjórnarráðið hefir einnig til hliðsjónar, þegar það staðfestir eða synjar samþykt staðfestingar. Árlega skal stjórn eftirlits- og fóðurbirgðafjelagsins senda Búnaðarfjelagi Íslands skýrslu um hag og framkvæmdir fjelagsins, ásamt ársreikningi þess.

6. gr.

Gjöldum til eftirlits- og fóðurbirgðafjelaga samkvæmt samþyktum fylgir lögtaksrjettur eftir lögum nr. 29, 16. des. 1885.

7. gr.

Fyrir brot gegn samþykt má ákveða sektir, alt að 200 krónum, er renna í sjóð eftirlits- og fóðurbirgðafjelags þess, þar sem brotið er framið, og fer um slík brot sem um almenn lögreglumál.

8. gr.

Þegar er sveitarfjelag hefir komið á hjá sjer samþykt um eftirlits- og fóðurbirgðafjelag samkvæmt lögum þessum og farið er að fullnægja lögum þess, þá er það sveitarfjelag undanþegið ákvæðum forðagæslulaganna frá 10. nóv. 1913.

Greinargerð.

Frumvarp þetta er fram komið vegna áskorunar frá síðasta búnaðarþingi, þannig hljóðandi:

»Búnaðarþingið skorar á Alþingi að afgreiða á þingi því, er nú situr, samþyktarlög um fóðurbirgðafjelög eða fóðurbirgðasamþyktir, er smátt og smátt koma í stað forðagæslulaganna frá 10. nóv. 1913, að nokkru eða öllu leyti«.

Nefndinni, sem hafði þetta mál til meðferðar, farast þannig orð í áliti sínu:

»Þá hefir nefndin tekið til yfirvegunar, hver ráð verði vænlegust til þess að koma í veg fyrir, að fóðurskortur geti orðið að meini og valdið horfelli og tjóni á búpeningi manna að vorinu, eins og lengi hefir viljað brenna við á voru landi. Verður nefndin að vera eindregið þeirrar skoðunar, að frjáls samtök og fjelagsskapur bænda sje eini vegurinn til þess að ráða bót á þeim vandkvæðum, sem hjer er um að ræða, en ströng lagafyrirmæli fái litlu áorkað til bóta, eða geti jafnvel verið skaðleg; en að sjálfsögðu beri stjórn og þingi að styðja og leiðbeina slíkum fjelagsskap, eftir því sem hagkvæmast þykir.

Fóðurbirgðafjelög eru þegar stofnuð í nokkrum sveitum, eða eru í aðsigi og hafa sett sjer lög. Þeir, sem einkum beitast fyrir þessum fjelagsskap, kvarta yfir því, að örðugt sje að fá einmitt þá mennina, sem mesta þörf hafa fjelagsskaparins, að vera með, og því hefir okkur hugkvæmst, að nauðsynlegt sje, að löggjafarvaldið rjetti hjer hjálpandi hönd og mæti á miðri leið, með því að gefa þessum fjelögum og samþyktum þeirra eða lögum meiri festu og gildi, með því að koma á almennum samþyktarlögum um fóðurbirgðasamþyktir eða fjelög, er tryggi menn gegn fóðurskorti og felli.

Nefndin vill því, að Alþingi semji og samþykki slík samþyktarlög, án þess þó að forðagæslulögin sjeu að svo stöddu úr gildi numin, fyr en samþyktir eða fóðurbirgðafjelög eru almenn orðin um alt land og hafa gert forðagæslulögin óþörf eða óviðeigandi; þegar svo er komið, falla þau af sjálfu sjer, enda má þá beinlinis fella þau úr gildi með lögum«.

. . . . . »Nefndin þykist þess fullviss, að hjer sje loksins leið fundin út úr fóðurskorts- eða horfellisvoðanum, ef menn fást til að fara hana.

Þyki nauðsynlegt að styðja þennan fjelagsskap með fjárframlögum, virðist liggja beinast við að nota til þess Bjargráðasjóðinn. Verður honum tæplega haganlegar varið samkvæmt tilgangi sínum«.

Frekari greinargerð virðist ekki þurfa að gera fyrir frumvarpi þessu.